

Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Deres referanse: 25/3746

Vår referanse: 2025/215

Dato: 17.11.2025

Publikasjonsnr.: NIM-H-2025-050

HØRINGSUTTALELSE

Forslag til endringer i folketrygdloven kapittel 15 Stønader til enslig mor eller far

1. Innledning

Det vises til departementenes høringsbrev av 16.10.2025 vedlagt høring om forslag til endringer i folketrygdloven kapittel 15 Stønader til enslig mor eller far. Høringsfristen er 17.11.2025. NIM inngir med dette sitt høringssvar.

2. Departementets forslag

Departementet foreslår i høringsnotatet å avvikle stønadene til enslig mor eller far etter kapittel 15 i folketrygdloven for de mottakerne som i dag har krav om å være i yrkesrettet aktivitet. For enslige som har aleneomsorg for de yngste og de særlig tidkrevende barna, foreslås overgangsstønaden videreført.¹

Departementet antar at en utfasing av stønadene kan medføre økt press mot andre ordninger for de som ikke har mulighet for å være i jobb eller i utdanning på grunn av aleneomsorg, og da særlig økonomisk sosialhjelp. Det foreslås derfor å øke rammetilskuddet til kommunene med 9 mill. kroner i 2026, for å kompensere for økte utgifter til økonomisk sosialhjelp som følge av utfasingen.²

3. Menneskerettslige forpliktelser

Departementet påpeker i høringsnotatet at dagens ordning forutsetter kontroll av svært private forhold, og at dette utfordrer retten til og respekten for privatliv som følger av Grunnloven § 102 og EMK artikkel 8.

Høringsnotatet inneholder imidlertid ikke noen vurdering av de menneskerettslige aspektene ved forslaget om å avvikle stønadene til enslig mor eller far etter kapittel

¹Høringsnotatet s. 19.

²Høringsnotatet s. 23.

15 i folketrygdloven for de mottakerne som i dag har krav om å være i yrkesrettet aktivitet.

FNs barnekonvensjon (barnekonvensjonen) artikkel 3. nr. 1 fastslår at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn ved alle handlinger som berører barn, herunder ved handlinger foretatt av administrative myndigheter eller lovgivende organer. Tilsvarende følger av Grunnloven § 104 andre ledd.

NIM kan ikke se at departementet i tilstrekkelig grad har vurdert og synliggjort hvilke konsekvenser endringsforslaget vil kunne få for barn, og anbefaler derfor at dette gjøres.

NIM kan heller ikke se at departementet har vurdert endringsforslaget opp mot andre relevante artikler i barnekonvensjonen. Etter vårt syn bør departementet særlig vurdere forslaget opp mot barnekonvensjonen artikkel 27, jf. artikkel 3 og 4, og Grunnloven § 104. Vurderingen bør belyse hvordan den foreslåtte utfasingen av stønadene kan påvirke barns rett til en levestandard som er tilstrekkelig for barnets fysiske, psykiske, åndelige, moralske og sosiale utvikling.

Departementet bes i den forbindelse særlig vurdere om dreiningen mot økonomisk sosialhjelp gir tilstrekkelig ivaretagelse av barns behov på tvers av kommuner.³ Dette er nødvendig fordi forpliktelsene etter barnekonvensjonen artikkel 3 og 27, og Grunnloven § 104, i liten grad er synliggjort i sosialtjenesteloven § 18, jf. § 1. Manglende synliggjøring av de menneskerettslige forpliktelsene i lovteksten kan etterlate inntrykk av at skjønnsrommet ved utmåling av økonomisk sosialhjelp er større enn det som er realiteten.⁴

Dette øker risikoen for forskjellsbehandling, og for at barnefamilier mottar stønad på et nivå under det som kreves for å oppfylle forpliktelsene etter barnekonvensjonen artikkel 27.

Vi oppfordrer på denne bakgrunn departementet til å foreta en nærmere vurdering av de menneskerettslige aspektene ved endringsforslaget.

³ I avsnitt 31 i avsluttende merknader til Norges syvende periodiske rapport uttrykker barnekomiteen bekymring knyttet til den fortsatte økningen i inntektsulikhet og fattigdom. I den europeiske sosialrettskomiteens avsluttende merknader til Norge i 2021 vurderte komiteen at sosialhjelpsnivået var for lavt. Komiteen konkluderte på s. 25 med at "(...) the situation in Norway is not in conformity with Article 13§1 of the Charter on the ground that the level of social assistance is not adequate."

⁴ Forpliktelsene etter barnekonvensjonen artikkel 27 er bedre synliggjort i rundskriv til lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen (R35-00).

Vennlig hilsen

for Norges institusjon for menneskerettigheter

Gro Nystuen

Assisterende direktør

Kasper Grøtvedt Nilsen

Rådgiver

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har dermed ingen signatur.